

Μεταφορικός Λόγος

Για παιδιά δημοτικής και ειδικής εκπαίδευσης

*Μαρία Παφίτη, Μ.Α., CCC-SLP, ECSF
Λογοπαθολόγος*

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς τη γραπτή άδεια της συγγραφέως, η οποία είναι η κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων. Επίσης, απαγορεύεται η αναπαραγωγή μερών του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους. Το βιβλίο αυτό προορίζεται μόνο για χρήση κατά τη διάρκεια μαθήματος ή θεραπείας. Δικαίωμα εκτύπωσης του εν λόγω βιβλίου έχει μόνο ο νόμιμος χρήστης του (άτομο ή οργανισμός που έχει εξασφαλίσει συγκεκριμένο αριθμό αδειών χρήσης).

Λευκωσία 2015

ISBN: 978-9963-2231-2-1

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Μαρία Παφίτη, Μ.Α., CCC-SLP, ECSF
Εγγεγραμμένη Λογοπαθολόγος
Ευρωπαϊκή Κλινική Εξειδίκευση σε Θέματα Ροής
της Ομιλίας

Η Μαρία Παφίτη σπούδασε με υποτροφία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Queens College of the City University of New York, από το οποίο απέκτησε πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών B.A. στους κλάδους Elementary Education και Communication Arts and Sciences τον Ιούνιο του 1994. Συνέχισε τις σπουδές της στο ίδιο πανεπιστήμιο με υποτροφία του προγράμματος CUNYCAP στον κλάδο Speech-Language Pathology (Λογοπαθολογία) και τον Ιούνιο του 1996 απέκτησε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών M.A. Το 1997, απέκτησε το Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology από το American Speech-Language Hearing Association (ASHA), το οποίο και διατηρεί μέχρι σήμερα. Το 2011 ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών κλινικής εξειδίκευσης στον τραυλισμό [European Clinical Specialization in Fluency \(ECSF\)](#).

Είναι μέλος της ομάδας Ειδικού Ενδιαφέροντος στις Διαταραχές Ροής Ομιλίας του ASHA (SIG4). Είναι εγγεγραμμένο μέλος του Συλλόγου Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου και κατά την περίοδο 2007-2010, διετέλεσε πρόεδρος του εν λόγω συλλόγου.

Έχει διατελέσει μέλος του Συμβουλίου Ειδικής Αγωγής, ως εκπρόσωπος του Συλλόγου Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων και του συμβουλευτικού σώματος του Κέντρου Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης του Πανεπιστημίου Κύπρου. Υπήρξε μέλος διοργανωτικών επιτροπών τόσο σεμιναρίων όσο και τοπικών και διεθνών συνεδρίων σχετικά με προβλήματα λόγου και επικοινωνίας.

Κατά την περίοδο 1996-1998, εργάστηκε ως λογοπαθολόγος σε ειδικά σχολεία της Νέας Υόρκης. Από το 1998 μέχρι σήμερα, εργάζεται ως λογοπαθολόγος στη δημοτική εκπαίδευση στην Κύπρο. Από τη θέση της ως λογοπαθολόγος του ΥΠΠ Κύπρου, έχει κάνει παρουσιάσεις σε συναδέλφους, συναδέλφους συναφών κλάδων και σε γονείς. Τέλος, έχει εργαστεί ως μέλος Ομάδων Εργασίας για ανάπτυξη επιμορφωτικού υλικού εισαγωγής των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη μαθησιακή διαδικασία και ως μέλος Ομάδων Αξιολόγησης Εξειδικευμένου Λογισμικού για την Ειδική Εκπαίδευση.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Στόχοι Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης.....	5
Μεταφορικές φράσεις.....	6
Κυριολεξία ή Μεταφορά;.....	7
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 1 - 6).....	12
Φύλλα εργασίας για κάρτες 1 – 6.....	14
Οδηγίες για τη χρήση των εικονογραφημένων καρτών και καρτελών	19
Κάρτες 1 – 6.....	20
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 7 - 12).....	23
Φύλλα εργασίας για κάρτες 7 – 12.....	25
Κάρτες 7 – 12.....	30
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 13 - 18).....	33
Φύλλα εργασίας για κάρτες 13 – 18.....	35
Κάρτες 13 – 18.....	40
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 19 - 24).....	43
Φύλλα εργασίας για κάρτες 19 – 24.....	45
Κάρτες 19 – 24.....	50
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 25 - 30).....	53
Φύλλα εργασίας για κάρτες 25 – 30.....	56
Κάρτες 25 – 30.....	61
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 31 - 36).....	64
Φύλλα εργασίας για κάρτες 31 – 36.....	66
Κάρτες 31 – 36.....	71
Επεξήγηση μεταφορικών φράσεων (κάρτες 37 - 42).....	74
Φύλλα εργασίας για κάρτες 37 – 42.....	77
Κάρτες 37 – 42.....	82
Επαναληπτικά φύλλα εργασίας και κείμενα με ερωτήσεις κατανόησης.....	85
Καρτέλες για παιχνίδι μπίγκο/ μνήμης.....	100

Εισαγωγή:

Το συγκεκριμένο εγχειρίδιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από λογοπαθολόγους, ειδικούς παιδαγωγούς και εκπαιδευτικούς δημοτικής εκπαίδευσης.

Έχει βασιστεί πάνω σε κλινική εμπειρία δεκαεννέα χρόνων σε σχολεία της Κύπρου και των Η.ΠΑ. Είναι ένα δείγμα της δουλειάς που με ενέπνεαν οι μαθητές μου κατά καιρούς να ετοιμάζω, τις περισσότερες φορές ο Αλέξανδρος, η Ειρήνη, ο Ιωάννης. Τα ονόματα των παιδιών αυτών, θα τα δείτε να επαναλαμβάνονται συνεχώς στις σελίδες του εγχειριδίου, θέλοντας έτσι να τα ευχαριστήσω που με ενέπνεαν με την ιδιαιτερότητα τους. Μία ιδιαιτερότητα που τους έκανε ξεχωριστούς.

Το εγχειρίδιο βασίζεται πάνω στην αποδοχή ότι όλοι μπορούν να μάθουν στον μέγιστο βαθμό των νοητικών και άλλων δυνατοτήτων τους, νοούμενου ότι εμείς «οι ειδικοί» διοχετεύσουμε σε αυτούς τη γνώση μέσα από τα κατάλληλα κανάλια. Για αυτό, αν και οι μεταφορικές φράσεις, ο μεταφορικός λόγος γενικότερα, είναι κάτι το συμβολικό, όπως είναι και η γραφή και η ανάγνωση, αλλά σε ένα πιο υψηλό επίπεδο, μπορούμε να τις διδάξουμε με τη χρήση του πολυαισθητηριακού μοντέλου. Η οπτικοποίηση των φράσεων αλλά και συνάμα της σημασίας τους, συμβάλει ουσιαστικά στην εκμάθηση του κρυμμένου νοήματος. Επίσης, η μάθηση επιτυγχάνεται με τη συχνή τριβή. Για αυτό τον σκοπό, οι φράσεις επαναλαμβάνονται σε μία σειρά φύλλων εργασίας σε διάφορα επίπεδα. Αρχικά, το παιδί μαθαίνει τη φράση μέσα από την αντίστοιχη εικόνα. Στη συνέχεια, αναγνωρίζει τη σωστή σημασία, μετά μπορεί το ίδιο να δώσει τη σωστή ερμηνεία σε επίπεδο φράσης, ενώ τελικά, αποκτά την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τη σημασία της φράσης σε κείμενο. Οι στόχοι που παρουσιάζονται πιο κάτω είναι διαβαθμισμένοι και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το ατομικό πρόγραμμα εκπαίδευσης σε περίπτωση που το συγκεκριμένο υλικό χρησιμοποιείται με παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες. Όλοι οι στόχοι που παρουσιάζονται πιο κάτω είναι μετρήσιμοι. Έχουμε επίτευξη ενός στόχου, όταν το παιδί έχει ποσοστό επιτυχίας 90%. Δίνεται η ευκαιρία ο κάθε στόχος να δουλευτεί μέσα από επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες έτσι ώστε να εμπεδωθεί ακόμη και από παιδιά που έχουν αργούς ρυθμούς μάθησης.

Μεταφορικές φράσεις:

1. Άνοιξε τα αυτιά σου.
2. Έχει χρυσή καρδιά.
3. Τα κύματα μαστίγωναν τα βράχια.
4. Πήρε τον λόγο.
5. Το αίμα πάγωσε μέσα στις φλέβες μας.
6. Πέταξε μία σπουδαία ιδέα.
7. Τον έσπασε στο ξύλο.
8. Του φούσκωσε τα μυαλά.
9. Του 'στριψε η βίδα.
10. Πετούσε στα σύννεφα
11. Τα αστεία σου είναι γλυκανάλατα.
12. Του μίλησε έξω από τα δόντια.
13. Έχω ένα κεφάλι καζάνι.
14. Μαζεύτηκε κάθε καρυδιάς καρύδι.
15. Τον κόλλησαν στον τοίχο.
16. Κάτι μαγειρεύουν.
17. Είναι σαν τη μέρα με τη νύχτα.
18. Της ζήτησε το χέρι.
19. Τα βρήκε σκούρα.
20. Τα βρήκανε.
21. Τον ψάρεψε.
22. Τα έκανε θάλασσα.
23. Δεν τον πάω.
24. Έγινε καπνός.
25. Τα 'κανε μούσκεμα.
26. Είναι ζαρκάδι.
27. Τον έβαλε στο μάτι.
28. Είναι δελφίνι.
29. Του έβαλε τα δυο πόδια σε ένα παπούτσι.
30. Έριξαν μαύρη πέτρα πίσω τους.
31. Πνίγεται σε μία κουταλιά νερό.
32. Μασάει τα λόγια του.
33. Αυτό το παιδί είναι αρνάκι.
34. Έχει κορμί λαμπάδα.
35. Είναι έξω από τα νερά του.
36. Έκανε μία τρύπα στο νερό.
37. Τα έκανε σαλάτα.
38. Βγαίνει από τα ρούχα του.
39. Μας έβγαλε το λάδι.
40. Δεν μου βγαίνει από το μυαλό.
41. Έμεινε πανί με πανί.
42. Το έμαθε νεράκι.

Κυριολεξία ή Μεταφορά;

Σημείωσε δίπλα από κάθε πρόταση (Μ) για τη μεταφορά και (Κ) για την κυριολεξία.

1. Άνοιξε την πόρτα και βγήκε έξω τρέχοντας. ()
2. Άνοιγε τα αυτιά σου στο μάθημα. ()
3. Αυτός ο άνθρωπος έχει χρυσή καρδιά. ()
4. Ο Γιώργος και η Μαρία βρήκανε ένα ευρώ στο γήπεδο. ()
5. Τα αφρισμένα κύματα της θάλασσας μαστίγωναν τα βράχια. ()
6. Ο αρχηγός πήρε και πάλι τον λόγο. ()
7. Κοιτάζαμε γύρω μας φοβισμένα. ()
8. Το αίμα πάγωσε μέσα στις φλέβες μας από τον φόβο. ()
9. Ο Αντρέας πέταξε μία σπουδαία ιδέα. ()
10. Ο Γιώργος έσπασε το ξύλο με το τσεκούρι του. ()
11. Μαγειρεύει παστίσιο. ()
12. Τα παιδιά μαζεύτηκαν στην αυλή του σχολείου. ()
13. Τον έσπασε στο ξύλο. ()
14. Ποιος, του φούσκωσε τα μυαλά; ()
15. Η Ελένη φούσκωσε μπαλόνια για το πάρτι των γενεθλίων. ()

Ποσοστό επιτυχίας:

15

1. Άνοιξε τα αυτιά σου.

Ένας μαθητής κάθεται στο θρανίο του στην τάξη, την ώρα του μαθήματος. Ακούει με πολλή προσοχή τον δάσκαλο, επειδή γνωρίζει πως στο επόμενο μάθημα θα έχουν διαγώνισμα. Είναι σαν να έχει ανοίξει τα αυτιά του για να ακούει με προσοχή.

2. Έχει χρυσή καρδιά.

Αυτό το αγόρι είναι καλόκαρδο. Επειδή το χρυσάφι είναι τόσο καλό και ακριβό μέταλλο, το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να πούμε πόσο καλή καρδιά έχει κάποιος.

3. Τα κύματα μαστίγωναν τα βράχια.

Τα κύματα κτυπούν με δύναμη πάνω στα βράχια. Μοιάζει σαν να τα μαστιγώνουν.

4. Πήρε τον λόγο.

Μία ομάδα παιδιών βρίσκονται στην τάξη και κάνουν μάθημα. Η δασκάλα έκανε μία ερώτηση και τα παιδιά την απαντούν λέγοντας την άποψή τους. Το κάθε παιδί μιλάει με τη σειρά, δηλαδή παίρνει τον λόγο με τη σειρά.

5. Το αίμα πάγωσε μέσα στις φλέβες μας.

Τα παιδιά έχουν δει κάτι πολύ τρομακτικό. Έχουν φοβηθεί τόσο πολύ που δεν μπορούν να κινηθούν. Νιώθουν σαν να έχει παγώσει το αίμα μέσα στις φλέβες τους.

6. Πέταξε μία σπουδαία ιδέα.

Η δασκάλα ζήτησε από τα παιδιά να σκεφτούν μία καλή ιδέα για το πώς να διασκεδάσουν στην τελική εκδρομή τους. Ένας μαθητής σκέφτηκε μία πολύ καλή ιδέα και τους την ανακοίνωσε γεμάτος ενθουσιασμό.

Ένωσε με μία γραμμή τις φράσεις που σημαίνουν το ίδιο πράγμα:

Άνοιξε τα αυτιά σου.

Έχει χρυσή καρδιά.

Τα κύματα μαστίγωναν τα βράχια.

Πήρε τον λόγο.

Το αίμα πάγωσε στις φλέβες του.

Πέταξε μία σπουδαία ιδέα.

Τα κύματα κτυπούσαν πάνω στους βράχους.

Ξεκίνησε να μιλάει.

Άκουγε με προσοχή.

Είπε μία έξυπνη ιδέα.

Είναι πολύ καλός άνθρωπος.

Φοβήθηκε πάρα πολύ.

Κύκλωσε τη σωστή ερμηνεία της φράσης (κάρτες 7-12)

Τον έσπασε στο ξύλο.

Δηλαδή, τον _____πολύ.

α) έδειρε

β) λυπήθηκε

γ) σκέφτηκε

Του φούσκωσε τα μυαλά.

Δηλαδή, τον έκανε να πιστέψει πράγματα που _____

α) ήταν αληθινά.

β) δεν θα συνέβαιναν.

γ) ήταν φοβητσιάρικα.

Του 'στριψε η βίδα.

Δηλαδή, δεν είναι καλά. _____

α) Πεινάει πολύ.

β) Τρελάθηκε.

γ) Είναι σαστισμένος.

Πέταξε στα σύννεφα μόλις το άκουσε.

Δηλαδή, _____ πάρα πολύ.

α) ενθουσιάστηκε

β) τρελάθηκε

γ) λυπήθηκε

Δεν γέλασαν επειδή τα αστεία του ήταν γλυκανάλατα.

Δηλαδή, δεν γέλασαν επειδή τα αστεία του ήταν _____

α) ωραία.

β) χαζά.

γ) έξυπνα.

Του μίλησε έξω από τα δόντια επειδή δεν άντεχε άλλο.

Δηλαδή, του μίλησε _____ επειδή δεν άντεχε άλλο.

α) απότομα

β) έξυπνα

γ) ευγενικά

Ποσοστό επιτυχίας:

6

Κύκλωσε τη φράση που ταιριάζει με το νόημα της ιστορίας.

1. Ο κύριος Γρηγόρης ψάχνει να βρει μαθητές για να φτιάξει την ομάδα καλαθόσφαιρας του σχολείου. Ψάχνει να βρει αγόρια που να είναι ψηλά και λεπτά. Τελικά, κατάφερε να βρει δέκα παιδιά που είχαν τέτοιο σωματότυπο.

A) Ο κύριος Γρηγόρης ψάχνει παιδιά με κορμί λαμπάδα.

B) Ο κύριος Γρηγόρης ψάχνει παιδιά με κορμί που το έχουν σπάσει στο ξύλο.

Γ) Ο κύριος Γρηγόρης ψάχνει παιδιά που το κορμί τους έγινε καπνός.

2. Η μαμά έπρεπε να πάει δουλειά και πήρε τη Σοφία στη γιαγιά για να την προσέχει. Το απόγευμα που σχόλασε από τη δουλειά, ρώτησε τη γιαγιά αν η Σοφία ήταν άτακτη. Η γιαγιά απάντησε πως ήταν πολύ φρόνιμη.

A) Η Σοφία ήταν αρνάκι.

B) Τα μάτια της Σοφίας πετούσαν σπίθες.

Γ) Η Σοφία είχε χρυσή καρδιά.

3. Η Ελένη προσπαθεί να βοηθήσει τον Νικόλα και τον Λευτέρη να γίνουν πάλι φίλοι. Την περασμένη εβδομάδα, τα δύο αγόρια τσακώθηκαν πολύ άσχημα. Η Ελένη πήρε πρώτα τον Νικόλα για μία βόλτα, όπου του μιλούσε συνεχώς για το πόσο καλό παιδί είναι ο Λευτέρης. Στη συνέχεια, πήρε τον Λευτέρη και του έλεγε τα ίδια για τον Νικόλα. Τελικά όμως, δεν κατάφερε τίποτα.

A) Πνίγηκε σε μία κουταλιά νερό.

B) Έκανε μία τρύπα στο νερό.

Γ) Τους φούσκωσε τα μυαλά.

ISBN: 978-9963-2231-2-1

